

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/124/2018
Identifikačné číslo spisu: 1016201608
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1016201608.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: mal. T.I. B., nar. XX.XX.XXXX, zastúpený zákonnou zástupkyňou R. F. B., obaja bytom v Y., Z. Č.. XX, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností, so sídlom v Bratislave, Špitálska č. 8, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného z 01. augusta 2016, č. UPS/US1/SSVOPPKC2/SOC/2015/4686-AIV, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. júna 2018, č. k. 6Sa/39/2016-46, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného z a m i e t a .

Žalobca m á p r á v o na náhradu trov kasačného konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27.06.2018, č. k. 6Sa/39/2016-46, podľa § 191 ods. 1 písm. d/ a e/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného z 01.08.2016, č. UPS/US1/SSVOPPKC2/SOC/2015/4686-AIV a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalovaný uvedeným rozhodnutím zmenil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Malacky, odboru sociálnych vecí a rodiny č. MA1/OPPnK ŤZPaPČ/SOC/2016/13942-0009 zo dňa 04.03.2016 o odňatí peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla a zastavení jeho výplaty s účinnosťou od 01.04.2016 a o uložení povinnosti vrátiť preukaz tak, že maloletému žalobcovi s účinnosťou od 01.04.2016 odňal peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla a zastavil jeho výplatu od 01.04.2016. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov konania trovy konania nepriznal.

2. Krajský súd dospel k záveru, že z napadnutého rozhodnutia a ani z komplexného posudku druhostupňového správneho orgánu zo dňa 25.07.2016 nie je zrejmé, do akej miery zdravotný stav žalobcu mu umožňuje vykonávať úkony týkajúce sa jeho prepravy v prostriedkoch hromadnej dopravy.

Skonštatoval, že žalovaný odňal žalobcovi peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, hoci je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a preto bolo nevyhnutné zaujať stanovisko k schopnosti prepravy žalobcu a to aj v súvislosti s tým do akej miery sa zmenili konkrétne skutočnosti rozhodujúce na trvanie nároku na tento peňažný príspevok. Z objektívnych lekárskeho nálezov a tiež z komplexného posudku z 25.07.2016 vyplýva, že duševnú poruchu sprevádzanú nepredvídateľnými reakciami u žalobcu možno potvrdiť a preto je potrebné, aby správny orgán riadne odôvodnil schopnosti žalobcu realizovať prepravu verejnou hromadnou dopravou a to priamo individuálnymi poznatkami o jeho zdravotnom stave zistenom v komplexnom posudku, prípadne po jeho opätovnom zdravotnom posúdení. Podotkol tiež, že samotné konštatovanie, že žalobca nie je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, lebo je schopný premiestniť sa k vozidlám verejnej hromadnej dopravy osôb a prostredníctvom železničnej dopravy, nastupovať, vystupovať z nich, udržať sa v nich počas jazdy a zvládnuť v nich inú situáciu, je nepostačujúce a jedná sa len o citáciu ustanovenia § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z.. Vzhľadom na uvedené, sa krajský súd stotožnil so žalobnou námietkou žalobcu, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné.

3. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. Namietal, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP), keď zo skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesúhlasil so závermi krajského súdu, že jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na riadne posúdenie veci. Trval na tom, že pri posudzovaní zdravotného stavu účastníka konania boli prehodnotené všetky lekárske nálezy nachádzajúce sa v predloženej spisovej dokumentácii, vyžiadané lekárske nálezy, ako aj odborné lekárske nálezy, ktoré boli podkladom rozhodnutia vo veci odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Namietal, že maloletý žiadateľ bol prostredníctvom svojho zákonného zástupcu - matky vyzvaný na doplnenie aktuálneho lekárskeho nálezu z komplexného psychologického vyšetrenia, ktorý by objektívne zhodnotil s použitím objektívnych metód jeho zdravotný stav a napriek predĺženiu lehoty, požadovaný lekársky nález nebol predložený v termíne. Podľa názoru žalovaného, maloletý žalobca má duševné ochorenie, ale bez objektívne preukázaných porúch správania a je schopný zvládnuť z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia inú situáciu vo vozidle verejnej hromadnej dopravy osôb. Napadnuté rozhodnutie považuje za vydané v zhode s platnou právnou úpravou a navrhol, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca v zastúpení zákonnou zástupkyňou vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti s dôvodmi uvádzanými žalovaným nesúhlasil. Uviedol, že žalovaný formalistickým spôsobom zjednodušuje situáciu, s ktorou sa rodičia maloletého denne stretávajú pri zabezpečení riadnej starostlivosti o maloletého žalobcu. V priebehu administratívneho konania sa snažila o maximálnu súčinnosť s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, pričom žalovaný sa snaží prezentovať postihnutie žalobcu v rovine individuálneho subjektívneho vnímania matkou. Lekársky posudok ústredia sa podľa nej zameriava jednostranne na mobilitu žalobcu a nijak neposudzuje nepredvídateľnosť správania sa dieťaťa vzhľadom na jeho zdravotné postihnutie autizmom, ktorá skutočnosť bráni s ním cestovať hromadnou dopravou. Navrhla preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť.

6. Predmetom kasačného konania je preskúmanie rozhodnutia žalovaného, ktorým bol maloletému žalobcovi odňatý peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s prevádzkou motorového vozidla a zastavená jeho výplata z dôvodu, že maloletý žalobca nie je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom.

7. Podľa § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z., fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je

odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, ak nie je schopná na rovnakom základe s ostatnými fyzickými osobami a pri rešpektovaní jej prirodzenej dôstojnosti:

- a) premiestniť sa k vozidlu verejnej hromadnej dopravy osôb a k prostriedku železničnej dopravy a späť,
- b) nastupovať do vozidla verejnej hromadnej dopravy osôb a do prostriedku železničnej dopravy, udržať sa v ňom počas jazdy a vystupovať z vozidla verejnej hromadnej dopravy osôb a z prostriedku železničnej dopravy alebo
- c) zvládnuť z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia inú situáciu vo vozidle verejnej hromadnej dopravy osôb a v prostriedku železničnej dopravy najmä z dôvodu poruchy správania pri duševných ochoreniach, vertebrobasilárnej insuficiencie s ťažkými závratmi, straty dvoch končatín, kardiopulmonálnej nedostatočnosti ťažkého stupňa alebo ťažkej poruchy sfinkterov.

8. V konaní nebolo sporným, že žalobca je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, u ktorej miera funkčnej poruchy predstavuje 50 % podľa prílohy č. 3, kapitoly IV., bodu 2, písm. c/ k zákonu č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre ťažké duševné poruchy a poruchy správania, poruchy psychického vývoja detí, keď u maloletého žalobcu bol skonštatovaný pomerne vysokofunkčný autizmus. Sporným nebol ani záver žalovaného, že po fyzickej stránke u maloletého žalobcu nebola konštatovaná porucha mobility, ktorá by zapríčiňovala jeho neschopnosť premiestniť sa k vozidlu hromadnej dopravy, nastúpiť doň a udržať sa v ňom počas jazdy.

9. Spornou sa medzi účastníkmi stala výlučne otázka, či porucha správania, ktorou maloletý žalobca trpí, mu umožňuje alebo neumožňuje zároveň zvládnuť tzv. iné situácie v prostriedkoch hromadnej dopravy a to na rovnakom základe s ostatnými fyzickými osobami a pri rešpektovaní jeho prirodzenej dôstojnosti.

10. Podľa § 45 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z., opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu sa odníme, jeho výplata sa zastaví alebo jeho výška sa zvýši alebo zníži, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na trvanie nároku na opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu alebo na jeho výplatu. Ak sa zmenia rozhodujúce skutočnosti v priebehu kalendárneho mesiaca a za časť mesiaca patrí opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu vo vyššej výške, vyplatí sa opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu vo vyššej výške za celý kalendárny mesiac.

11. Žalovaný vychádzajúc z komplexného posudku zo dňa 25.07.2016, v ktorom maloletému žalobcovi kompenzácia v oblasti mobility a orientácie navrhnutá nebola, dospel k záveru, že žalobca na individuálnu prepravu odkázaný nie je, nakoľko hoci duševnú poruchu sprevádzanú nepredvídateľnými reakciami u žalobcu možno potvrdiť, tieto ani pri objektívnom vyšetrení neboli sprevádzané závažnými poruchami správania, ktoré by viedli k neschopnosti žalobcu zvládnuť tzv. iné situácie v prostriedkoch hromadnej dopravy.

12. Po preskúmaní kompletného spisového materiálu kasačný súd (tak ako ani krajský súd) uvedené konštatovanie žalovaného za postačujúce a dostatočne presvedčivé nepovažoval. Krajský súd správne poukázal na to, že pokiaľ žalovaný pristúpil k odňatiu peňažného príspevku na kompenzáciu postupujúc podľa § 45 ods. 3 SSP, bolo potrebné, aby sa náležite dôsledne vysporiadal so zmenou (prípadne zánikom) tých konkrétnych skutočností, ktoré sú rozhodujúce pre trvanie nároku na peňažný príspevok. Žalobca pritom relevantne poukazoval na to, že intenzívne navštevuje detského logopéda a psychológa v autistickom centre mimo svojho trvalého bydliska a tiež odborné terapie, z ktorých dôvodov pre zabezpečenie prepravy potrebuje motorové vozidlo. S uvedenou námietkou sa žalovaný vôbec nezaoberal, navyše, z predloženého spisového materiálu vôbec nevyplýva, že by vo veci vykonal (prípadne doplnil) sociálne posúdenie v kontexte tvrdení uvádzaných žalobcom (v súvislosti s jeho plánovaným zaradením do špeciálneho predškolského, neskôr školského zariadenia) na základe výsledkov ktorého by mohol vyhodnotiť jednak relevanciu a opodstatnenosť argumentácie žalobcu a jednak existenciu/neexistenciu zmeny v rozhodujúcich skutočnostiach, keďže pred vydaním preskúmaného rozhodnutia žalovaného, bolo sociálne posúdenie vykonané naposledy 27.04.2014.

Vzhľadom na uvedené kasačný súd považoval za správny aj záver krajského súdu, že zistenie skutkového stavu orgánom verejnej správy je nedostačujúce na riadne posúdenie veci.

13. Na zdôraznenie správnosti záverov krajského súdu, odvolací súd navyše doplnil, že nie je postačujúce, aby správny orgán bez ďalšieho (formálne) či nekriticky prevzal nedostatočne zdôvodnený záver, ku ktorému posudkový lekár pri svojom hodnotení dospel, ale je žiaduce, aby správny orgán náležite dbal na dostatočné, jasné, zrozumiteľné, presvedčivé a úplné zdôvodnenie, ako aj uvedenie konkrétnych odborných argumentov, na ktorých sa ten ktorý záver zakladá. Je vecou správneho orgánu vyžadovať, aby lekárske posudky, ktoré sú podkladom pre jeho ďalšie rozhodovanie, boli po obsahovej stránke náležite vyčerpávajúce a predstavovali relevantný podklad pre vyvodenie právnych záverov samotného správneho orgánu. Žalovaný v napadnutom rozhodnutí poukázal na to, že v komplexnom posudku zo dňa 14.07.2016 posudkový lekár lekársky posudok zo dňa 26.04.2016 predložený žalobcom vyhodnotil ako nepostačujúci z hľadiska stupňa zdravotného postihnutia ako aj z dôvodu nepoužitia objektívnych diagnostických metód, v dôsledku čoho sa hodnotenie žalobcu podľa jeho názoru javí ako nie úplne zodpovedajúce, pričom sporne bola hodnotená aj expresia a oblasť denných zručností. Následne uviedol, že v doplnenom psychologickom vyšetrení sa diagnóza detský autizmus s retardáciou I. stupňa konštatuje naďalej, vrátane nepredvídateľných reakcií, odkázanosti na dohľad a neschopnosť prepravy prostriedkami verejnej hromadnej dopravy. Nakoľko však nepredvídateľné reakcie neboli ani pri objektívnom vyšetrení sprevádzané závažnými poruchami správania, ktoré by viedli k neschopnosti zvládnuť tzv. iné situácie v prostriedkoch hromadnej dopravy, odkázanosť na individuálnu prepravu u žalobcu konštatovaná nebola, kompenzačný príspevok mu preto nebol navrhnutý, v dôsledku čoho mu ho nemožno ani poskytnúť. V napadnutom rozhodnutí žalovaného pritom absentuje podstatná správna úvaha, ktorou by správny orgán predovšetkým účastníkovi konania ozrejmil prečo, z akých zákonných dôvodov a s poukazom na ktoré konkrétne dôvody, špecifiká, prípadne zmeny v jeho zdravotnom stave (osobitne vzhľadom k predchádzajúcemu posúdeniu uskutočnenému v roku 2015), prípadne v jeho sociálnej situácii (predovšetkým z hľadiska vyhodnotenia možných dopravných systémov), považoval za opodstatnené pristúpiť k odňatiu doteraz vyplácaného kompenzačného príspevku.

14. Navyše, z predloženého súdneho spisu vyplýva, že v novom komplexnom posudku zo dňa 30.08.2018 vypracovanom na účely iného konania - žiadosti žalobcu o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie, žalovaný kompenzáciu peňažnými príspevkami v oblasti mobility a orientácie, v oblasti komunikácie, v oblasti zvýšených výdavkov a aj v oblasti sebaobsluhy navrhol, pričom (okrem iného) skonštatoval tiež odkázanosť žalobcu na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Žalobca preto dôvodne namietal, že závery posudkov posudkových lekárov ohľadom vyhodnotenia jeho odkázanosti/neodkázanosti na individuálnu prepravu pri nezmenenej rozhodujúcej diagnóze sú nepresvedčivé, formalistické a nekonzistentné, keď v roku 2015 odkázanosť u maloletého žalobcu skonštatovaná bola, v roku 2016 bol už konštatovaný opak (napriek pretrvávajúcemu zdravotnému postihnutiu) a následne, v roku 2018 dospel žalovaný opäť k záveru, že žalobca je na individuálnu prepravu odkázaný.

15. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, najvyšší súd po preskúmaní súdneho a pripojeného administratívneho spisu žalovaného konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská, a preto sa s ním stotožňuje. Námietky žalovaného uvedené v kasačnej sťažnosti kasačný súd vyhodnotil ako nedôvodné, keďže neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

16. O trovách kasačného konania rozhodol najvyšší súd v súlade s § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, nakoľko žalobkyňa bola v kasačnom konaní plne úspešná.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.